

Maja Hennix, SK1523

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

Svenska kommuners arbete mot våldsbejakande extremism

Maja Hennix

Examensarbete: 15 hp
Kurs: SK1523 Examensarbete statsvetenskap
Nivå: Grundnivå
Termin: HT 2019
Handledare: Carl Dahlström
Antal ord: 9911

Innehållsförteckning

1 Introduktion och syfte	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Syfte och frågeställningar.....	3
2 Tidigare forskning	3
2.1 Våldsbejakande extremism.....	3
2.2 Det förebyggande arbetet på lokal nivå.....	4
3 Teori	6
3.1 Den politiska vänster-högerdimensionen i svensk politik.....	6
3.2 Vänster-högerdimensionen inverkan på kommunala policys.....	9
3.3 Hypoteser.....	11
4 Data och design	13
4.1 Urval och tillvägagångssätt.....	13
4.2 Operationaliseringar.....	15
4.2.1 Beroende variabel – Handlingsplaner.....	16
4.2.2 Beroende variabel – Samverkan med civilsamhället.....	16
4.2.3 Oberoende variabel – Den politiska vänster-högerdimensionen.....	16
4.3 Kontrollvariabler.....	17
4.4 Summering av variabler.....	19
5 Resultat	19
5.1 Sammanställning av resultat.....	20
5.2 Regressionsanalyser.....	20
5.3 Avslutande diskussion.....	23
6 Slutsats	24
Referenser.....	26
Appendix 1.....	30
Appendix 2.....	31

Abstract

Våldsbejakande extremism är inget nytt fenomen men har på senare år varit en omdebatterad politisk fråga. Trots att de nationella riktlinjer som finns tydligt lyfter fram att det förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism ska ske på lokal nivå och att Sveriges kommuner är ytterst ansvariga varierar de förebyggande arbetet stort mellan landets kommuner. Denna studie avser därför att undersöka möjliga förklaringar till den variation som finns mellan svenska kommuner och deras arbete mot våldsbejakande extremism. Med ny sammanställd datainsamling har kommunernas arbete mot våldsbejakande extremism kartlagts och det konstateras att fler kommuner än tidigare bedriver ett aktivt förebyggande arbete. I tidigare forskning har den politiska vänster-högerdimensionen lyfts fram som en förklaringsfaktor för variation i de kommunala arbetet och analysen av datainsamlingen visar att det finns tendenser till att variation mellan den politiska vänster-högerdimensionen påverkar det förebyggande arbetet på lokal nivå.

Nyckelord: våldsbejakande extremism, policy, vänster-högerdimensionen, kommuner, ideologi

1 Introduktion och syfte

1.1 Introduktion

Under det senaste tjugo åren har ett nytt område växt fram inom forskningen och politiken som svar på terrororganisationers och individers våldsattentat runt om i världen – arbete mot våldsbejakande extremism. Sedan terrorattentatet den elfte september i New York och Washington D.C. har kriget mot terrorn bedrivits och påverkar fortfarande både den säkerhetspolitiska och den socialpolitiska sfären.

I Sverige är våldsbejakande extremism en aktuell politisk fråga och ett viktigt inslag på den politiska agendan. Våldsbejakande extremism är inget nytt fenomen, individer och grupperingar har genom alla tider mobiliserat sig och använt våld för att uppnå politiska eller religiösa mål, men det har inte uppfattats utgöra ett hot mot demokratin i den omfattningen som det görs idag (Sivenbring, 2016). Den svenska strategin bygger till stor del på att förebygga och motverka våldsbejakande extremism och arbetet är beroende av vertikal såväl som horisontell samverkan (Ranstorp, Gustafsson & Hyllengren, 2015). Det är inte en enskild aktörs ansvar att bedriva det förebyggande arbetet utan något som sker genom samverkan mellan samtliga delar av samhället, från riksdag och regering ner till kommun och civilsamhälle. Dock betonas betydelsen av det förebyggande arbetet på lokal nivå och Sveriges kommuner bär ett stort ansvar för att implementera de nationella riktlinjer som tagits fram i det dagliga arbetet. Det råder en konsensus inom forskningen om att det förebyggande arbetet bör bedrivas på lokal nivå och i Sverige är det kommunerna som är ytterst ansvariga (Wimelius m.fl, 2017).

Trots att både forskare och politiker understryker vikten av att arbete mot våldsbejakande extremism bedrivs på lokal nivå och framhåller kommunernas ansvar har de svenska kommunerna anammat detta sent och det lokala arbetet varierar stort. 2017 hade endast 40 procent av de svenska kommunerna antagit en handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism, detta trots att frågan fått politisk och medial uppmärksamhet (Mattsson, 2019). Mona Sahlin skrev 2016 en debattartikel i egenskap av nyutträd Nationell samordnare för arbete mot våldsbejakande extremism och uttryckte följande *”Extremismen känner inga kommungränser därför hjälper det inte att bara vissa kommuner tar frågan på allvar – alla 290 kommuner, myndigheterna och staten måste vara delaktiga, ingen kan smita undan.”* (Sahlin, 2016). I en rapport från 2018 svarar fjorton av Sveriges kommuner att de upplever stora problem med våldsbejakande extremism, och av dessa saknar fyra kommuner handlingsplaner och ytterligare sju kommuner har inte reviderat sina

handlingsplaner från 2016 (Statskontoret, 2018). Regeringen har infört flera åtgärder för att främja det förebyggande arbetet, bland annat genom inrättandet av Den nationella samordnaren (numera Center för våldsbejakande extremism) som fått till ansvar att samordna insatser mellan nationella, regionala och lokala aktörer. Förutom det finns den svenska strategin beskriven i ett antal styrdokument (se Skr. 2011/12:14; Skr. 2014/15:146; Skr. 2014/15:14), där en viktig del i arbetet är att få till stånd en lokal handlingsplan vilket, nu fem år senare, bara finns hos cirka två tredjedelar av kommunerna (Statskontoret, 2018). Förutom att upprätta en handlingsplan ska arbetet ske horisontellt, där kommunen samverkar med lokala aktörer och stor vikt läggs vid samverkan med civilsamhället (Herz, 2016; Ranstorp, Gustafsson & Hyllengren, 2015). Statskontoret presenterade 2018 en utvärdering av de åtgärder som satts in i arbete mot våldsbejakande extremism och konstaterar då att omkring två tredjedelar av landets kommuner har en handlingsplan (Statskontoret, 2018), och det har sedan dess inte framkommit några uppdaterade siffror på vilka kommuner som omfattas av en handlingsplan. Denna studie avser därför att kartlägga vilka av Sveriges kommuner som omfattas av en handlingsplan i arbete mot våldsbejakande extremism och vilka kommuner som faktiskt omsätter handlingsplanen i förebyggande åtgärder som samverkan med civilsamhället. Vidare undersöks vad den variation som finns mellan landets kommuner kan bero på.

Anledningen till att våldsbejakande extremism har blivit en viktig politiskt fråga de senaste åren är det hot som extremistiska åsikter anses utgöra mot ett demokratiskt samhället och värderingar. Med våldsbejakande extremism avses individer och grupper som uttrycker radikala och extremistiska åsikter och på sikt kan tänkas genomföra politiskt eller religiöst motiverade våldshandlingar och attentat (Sivenbring, 2017). Den svenska säkerhetspolisen (härefter Säpo) bedömer att det finns omkring tretusen individer i Sverige som befinner sig i extremistiska miljöer, som brukar delas in i den extremistiska högern (exempelvis vitmakt-miljön), vänstern (exempelvis Afa) och islamistisk extremism. Enligt Säpo beräknas runt trehundra svenskar rest ner för att ansluta sig till IS och när dessa individer nu återvändes anses de utgöra ett hot mot den inhemska säkerheten. IS-återvändare har blivit ett välkänt begrepp inom såväl media som politiska sammanhang och dessa individer uppfattas i dagsläget som det största inhemska hotet, med potentiell attentatsträning och kapacitet att begå våldshandlingar (Ranstorp, Gustafsson & Hyllengren, 2015). Samtidigt har vi bara i Norden utsatts för flera terrorattentat där gärningsmännen handlat utifrån högerextrema åsikter (exempelvis Malmö, 2009-2010, Utöya 2011, Trollhättan, 2015) och enligt en undersökning från Center för våldsbejakande extremism (härefter CVE) uppfattas högerextrema miljöer vara det största problemet i många av Sveriges kommuner (Sivenbring, 2017).

1.2 Syfte och frågeställning

Eftersom Sveriges kommuner anses ha en stor betydelse för att bedriva det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism är det intressant att studera varför det trots detta varierar stort mellan landets kommuner. Syftet med denna studie är att kartlägga hur många kommuner som i dagsläget arbetar med en handlingsplan och vidare undersöka hur omfattande dessa handlingsplaner är. En klassisk förklaring till variation är hur den politiska vänster-högerdimensionen påverkar implementeringen av nationella riktlinjer och nya policys, därför avser studien att undersöka om förekomsten av handlingsplaner samvarierar med den politiska vänster-högerdimension. Studien kommer att utgå från följande frågeställningar I: Hur många av Sveriges kommuner har en handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism? II: Hur många av Sveriges kommuner samverkar med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism? III: Samvarierar förekomsten av handlingsplaner med den politiska vänster-högerdimensionen? IIII: Samvarierar kommunernas samverkan med civilsamhället med den politiska vänster-högerdimensionen?

2 Tidigare forskning

2.1 Våldsbejakande extremism

Syftet med detta avsnitt är att ge en definition av begreppet våldsbejakande extremism och en övergripande genomgång av tidigare forskning och vidare en redogörelse av den forskning som finns på det förebyggande arbetet i Sverige. Då studiens fokus ligger på kommuners implementering av det förebyggande arbetet och policys kommer jag inte gå djupare in på det olika extremistiska miljöer som uppfattas utgöra riskmiljöer i dagsläget.

Till en början är det viktigt att poängtera att det inte finns någon gemensam definition av begreppet våldsbejakande extremism och det förs en ständig debatt kring dess innebörd i såväl forskning och media. Det är ett omtvistat begrepp som har olika betydelse beroende på i vilket sammanhang och av vem det används (Högne Rydheim, 2014; Ranstorp & Hyllengren, 2013; Schmid, 2013). Inom forskningen råder dock en viss konsensus om att begreppet avser grupper och/eller individer som kan tänka sig att använda eller stödja våldshandlingar för att uppnå politiska eller ideologiska mål. Herz (2016) förklarar begreppen separat som att våldsbejakande innebär att individer eller grupper deltar, uppmanar eller stödjer ideologiskt motiverade våldshandlingar och extremism är rörelser, ideologier och individer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och demokratiska värderingar (Herz, 2016). En annan förklaring ges av Högne Rydheim (2014) som menar på att extremism är individer och grupper som använder sig av extrema metoder för att uppnå en

förändring i samhället. Våldsbejakande extremism är något som förekommer inom både den politiska och religiösa sfären och gemensamt är att dessa aktörer försöker uppnå sina ideologiska mål genom använda hot eller genomföra våldshandlingar (Högne Rydheim, 2014).

Förutom att begreppet definieras på olika sätt är det också omtvistat på grund av att innebörden av extrema åsikter är en komplex fråga. Ranstorp och Hyllengren (2013) gör en diskussion kring huruvida extrema åsikter är beroende av den kulturella eller specifika kontext som definierar vad som är norm och inte, och menar att det som uppfattas som extremt i ett sammanhang inte behöver uppfattas som extremt i ett annat (Ranstorp & Hyllengren, 2013). Men det samtliga forskare verkar vara överens om är att våldsbejakande extremism avser individer eller grupper som av ideologisk eller religiös övertygelse är beredda att genomföra, stödja eller uppmana till hot och våld.

Många gånger diskuteras våldsbejakande extremism i sällskap av begrepp som radikaliserings och terrorism. Radikaliserings beskrivs av många vara den process en individ genomgår när extremistiska åsikter och värderingar föds, och kan skildra det första steget på vägen till faktiskt utförda våldshandlingar (Schmid, 2013). Det är viktigt att ha i åtanke att extremistiska åsikter inte är brottsligt enligt svensk lag, utan det är först när dessa tankar och idéer omsätts i ord eller handlingar det går att lagföra. Dessa tre begrepp omfattas av olika politiska reformer, där radikaliserings och våldsbejakande extremism framförallt inkluderas i det socialpolitiska arbetet medan terrorism faller under det säkerhetspolitiska. Då denna studie avser att undersöka hur arbetet sker på lokal nivå görs därför en avgränsning till våldsbejakande extremism och definieras som grupper och individer som av ideologisk eller religiös övertygelse utgör ett hot mot demokratiska samhällen och värderingar. Som tidigare nämnts utgörs dessa grupper i Sverige av extrema höger- och vänstermiljöer samt islamistisk extremism.

2.2 Det förebyggande arbetet på lokal nivå

I Sverige förespråkas vikten av de förebyggande arbetet på lokal nivå och det har signalerats från politiska beslutsfattare om betydelsen av att skyndsamt implementera arbetet i den dagliga verksamheten (Wimelius m.fl, 2017). Överlag anses svenska kommuner startat upp arbete mot våldsbejakande extremism sent och det uppfattas finnas en viss naivitet till processen som sådan. Det har funnits en viss oklarhet kring hur arbetet ska bedrivas och etablerandet av verksamheten varierar stort mellan kommunerna. Forskning och utredningar på både nationell och internationell nivå visar på att implementeringen av arbetet inte nödvändigtvis behöver resultera i nya strukturer eller förändring i den befintliga organisationen. Istället verkar befintliga strukturer inom den

kommunala organisationen kunna bedriva arbete mot våldsbejakande extremism och då framförallt inom redan befintliga brottsförebyggande åtgärder (Ranstorp, Gustafsson & Hyllengren, 2015).

Forskningen som behandlar arbete mot våldsbejakande extremism är fortfarande ett förhållandevis nytt område och det finns ännu inte någon internationell konsensus kring hur det förebyggande arbetet borde se ut. Men det som ofta nämns som väsentligt i det förebyggande arbetet är att det ska inkludera en vertikal och horisontell samverkan och att det främsta arbetet ska ske på lokal nivå. Bland annat Young, Rooze & Holsappel (2015) menar att arbete mot våldsbejakande extremism borde vara prioriterat i policyprocesser och ansvariga personer arbetar för att möjliggöra en tydlig struktur för det förebyggande arbetet. Utan stöd och policys på lokal nivå är det svårt att förvänta sig att arbetet kommer att implementeras i praktiken, om ingen tydlig grund eller ansvarsfördelning sker (Young, Rooze, & Holsappel, 2015). Den nationella samordnaren lyfter i en skrivelse från 2015 fram vikten av att upprätta en handlingsplan och skriver *"En lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism hjälper kommunen och dess anställda att upprätta och konkretisera ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism."* (Nationella samordnaren, 2015).

Anledningen till att handlingsplanen anses vara en viktig del för att införliva de förebyggande arbetet på lokal nivå beskrivs ytterligare i en skrivelse från 2016, *"En kommunal handlingsplan skapar en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet på lokal nivå. Kommunen bör upprätta en handlingsplan som utgår från lägesbilden och inbegriper de samverkande aktörer som har identifierats. Den högsta politiska nivån i kommunen ska stå bakom handlingsplanen och den bör revideras vid behov"* (Nationella samordnaren, 2016).

De svenska strategierna bygger till stor del på implementeringen av policys från internationell nivå, och då i första hand EU som genom den tillsatta arbetsgruppen Radicalisation Awareness Network (RAN) tagit fram rekommendationer för vad arbetet borde omfatta. RAN förespråkar vikten av lokala strategier och upprättandet av lokala handlingsplaner (Sveriges kommuner och regioner, 2017). I den första nationella handlingsplanen som upprättades 2011, Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism, specificeras inte kommunernas ansvar utan omfattar mest arbetet på nationell nivå. 2014 inrättas Den nationella samordnaren (numera Center för våldsbejakande extremism) som får till uppdrag att samordna arbetet på nationell, regional och lokal nivå med stort fokus på kommunernas arbete. I Kommittédirektiv 2014:103: *En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism* blir det lokala ansvaret för arbete mot våldsbejakande extremism tydligare formulerat och vikten av att kommunerna upprättar en lägesbild och handlingsplan introduceras. Hur detta arbete går till har beskrivits och analyserats i

Maja Hennix, SK1523

ett flertal rapporter och lägesbilder (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism, 2017a; Statens offentliga utredningar, 2017; Sveriges kommuner och landsting, 2017), och beskriver vikten av att upprätta en lokal lägesbild för kommunen och sedan omsätta detta i en handlingsplan. I en studie av Mattsson (2019) konstateras det att endast fyrtio procent av Sveriges kommuner omfattas av en handlingsplan i mars 2017. Det har samtidigt skett en snabb utveckling då endast fem kommuner hade en färdig handlingsplan 2015 vilket enligt Mattsson (2019) är ett problem då många handlingsplaner inte identifierar lokala problem och utmaningar, utan endast generella riktlinjer. I utredningen Värna demokratin mot våldsbejakande extremism (2017) konstateras det att många kommuner har påbörjat arbete mot att upprätta lägesbilder men dock inte implementerat det i det vardagliga arbetet. Anledningen tros vara att kommunerna inte uppfattar någon hotbild och därför inte prioriterar arbete mot våldsbejakande extremism, vilket ifrågasätts i utredningen då en handlingsplan borde omfatta förebyggande åtgärder för att förhindra att problem uppstår (Nationella samordnaren, 2017b).

Ett problem med att många kommuner endast upprättat en handlingsplan men inte implementerat den i det dagliga arbetet är att en viktig aspekt av det förebyggande arbetet faller bort. En stor del av det lokala arbetet borde omfatta samverkan med andra aktörer, både vertikal samverkan med bland annat polis, skola och socialtjänst men också horisontell samverkan med civilsamhället (Ranstorp, Gustafsson & Hyllengren, 2015). Att involvera civilsamhället anses vara en viktig del av det förebyggande arbetet enligt flera forskare (Eriksson, Beckman, Sager, 2018; Herz, 2016; Ranstorp, Gustafsson & Hyllengren, 2015), och borde bestå av en kontinuerlig dialog med berörda aktörer. En bred definition av civilsamhället omfattar en rad olika aktörer, från idrottsföreningar och förbund, ickestatliga organisationer, religiösa samfund och andra samhällsgrupper (Ranstorp & Hyllengren, 2013). Forskningen visar att civilsamhälleliga aktörer är en viktig kraft i såväl brottsförebyggande arbete som de förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Det ses framförallt som viktigt i utsatta områden där tilliten för offentliga myndigheter är låg och samverkan med tongivande individer kan motverka rekrytering till organiserad brottslighet och radikalisering av extrema åsikter (Nationella samordnaren, 2017b).

3 Teori

3.1 Den politiska vänster-högerdimensionen i svensk politik

Den politiska vänster-högerdimensionen har länge använts inom forskningen för att förklara och analysera attityder, beteenden och åsiktsförändring hos såväl partier som väljare. Vänster-

högerdimensionen är en ideologisk skala där individer och politiska aktörer positionerar sig från vänster till höger beroende på ideologisk uppfattning. Ideologisk orientering har en stor betydelse för att förstå och förklara politiska attityder och beteenden och dess inverkan på policys (Harring & Sohlberg, 2017). Det finns olika sätt att utläsa ideologisk orientering men vänster-högerdimension är den ideologiska dimension som haft störst betydelse för den politiska debatten (Karlsson & Gilljam, 2014). Traditionellt sett används vänster-högerdimensionen för att kartlägga partier utifrån deras position i ekonomiska frågor, där vänstern är för att staten har en aktiv roll i ekonomin och högern är för en mindre statlig kontroll i form av lägre skatter och mer privatiseringar (Bakker m.fl, 2015).

I Sverige behandlar vänster-högerdimensionen framförallt fördelningen av ekonomiska resurser och storleken på den offentliga sektorn, där vänsterorienterade partier är för ekonomisk jämlikhet genom omfördelningspolitik som bygger på högre skatter och en stor offentlig sektor medan högerorienterade partier är mer för individuell frihet, fri marknad och en mindre offentlig sektor. Det kan förklaras som att den ideologiska konflikt som finns behandlar politiska mål och dess medel, alltså vad som ska uppnås och hur (Karlsson & Gilljam, 2014). Det finns många exempel på politiska sakfrågor där målet är detsamma men vägen dit bygger på dessa ideologiska skillnader vilket bland annat Davidsson (2018) diskuterar utifrån hur vänster-högerdimensionen påverkar stöd för olika policys. Han menar att jämlikhet och frihet är potentiella ”triggers” och kan påverka huruvida ett parti eller en politiker väljer att stödja nya policys, där det medel som förespråkas uppfattas utifrån ideologisk övertygelse.

Sverige anses inom forskningen vara ett av de länder där vänster-högerdimensionen spelat och fortfarande spelar en mycket stor roll för partisystemet och det politiska utfallet (Dahlberg & Hartevelde, 2016; Karlsson & Gilljam, 2014; Oscarsson & Holmberg, 2015). Oscarsson och Holmberg (2015) beskriver Sverige som det landet i världen där vänster-högerdimensionen har fortsatt störst betydelse för partiernas positionering och åsiktsskillnader och förutom en stor betydelse för de politiska partierna är det också viktigt för de svenska väljarna, som många gånger röstar utifrån ett vänster-högerperspektiv. Det är därför fundamentalt att använda sig av vänster-högerdimensionen för att förstå svensk politik (Oscarsson & Holmberg, 2015). Det är alltså tydligt att den politiska vänster-högerdimensionen är fortsatt viktig inom svensk politik och att partiernas ideologiska positionering påverkar vilken politik som bedrivs. Tidigare har de viktigaste frågorna rört områden såsom skola, sjukvård och privatisering vilket är frågor som tydligt behandlas utifrån ideologisk övertygelse när det gäller ekonomisk omfördelning och den offentliga sektorn. Samtidigt

Maja Hennix, SK1523

har dessa traditionella frågor fått sällskap av flera politiska sakfrågor som inte har någon ideologisk förankring, såsom miljö, invandring och globalisering, och uppfattas numer som några av dagens viktigaste och mest omdebatterade (Oscarsson, 2017).

I svensk politik har vänster-högerdimensionen under lång tid omsatts i blockpolitik på både nationell och lokal nivå, där vänsterorienterade partier samarbetat som de Röd-gröna blocket och högerorienterade partier som Alliansen. I ett flerpartisystem såsom det svenska blir det självklart att samarbeta över partigränser vilket främst görs utifrån ideologiska likheter och positionering. Detta system har dock utmanats efter Sverigedemokraternas intåg med en politik som från början profilerade sig tydligt i en politiskt sakfråga. Det har lett till ett nytt politiskt landskap, där Alliansen brutits upp och från att partierna under en tid närmade sig varandra ideologiskt märks det nu av att ytterkantpartierna profilerar sig allt tydligare ideologiskt (Elgenius & Wennerhag, 2018). Detta är något som märks också på lokal nivå där blocköverskridande samarbeten blir allt vanligare och efter senaste valet består 114 kommuner av blocköverskridande styren (Sveriges kommuner och regioner, 2019). Det har inom forskningen länge ansetts finnas skillnader mellan nationell, regional och lokal nivå och dess förhållande till vänster-högerdimensionen, där kommuner har uppfattats som mindre ideologiskt orienterade och politiken istället präglats av samförstånd och pragmatism. Men denna uppfattning har på senare år kommit att ifrågasättas och i en studie av Karlsson och Gilljam (2014) fastställs det att politiska konflikter i kommunerna ökat. När politiska representanter själva får positionera sig på en vänster-högerskala tenderar partiets representanter på riksdagsnivå uppfatta sig själva närmare mitten än representanter ute i kommunerna. Samtidigt blir det motsatt resultat när representanter får besvara vart det står i specifika sakfrågor, vilket tros bero på (o)kunskap och hur väl insatta enskilda personer är i politiska frågor. Partiets representanter på lokal nivå kan tänkas vara mer intresserade av frågor som rör det egna ansvarsområdet och därför inte ha lika starka åsikter om specifika sakfrågor som representanter i riksdagen (Karlsson & Gilljam, 2014).

Förutom att partier och väljare positioner sig på vänster-högerskala av ideologiska skäl spelar sakfrågor en allt större roll i den svenska politiken. Det traditionella sakfrågor som avhandlats i svensk politik har främst bestått av en konflikt mellan ekonomi och arbetskraft, och som tidigare nämnts handlat om ekonomisk omfördelning och den offentliga sektorns storlek. Dessa sakfrågor har på senare år utmanats av sakfrågor som inte varit lika starkt kopplade till den politiska vänster-högerdimensionen och har handlat om bland annat jämställdhet, kärnkraft och miljö. Trots att dessa frågor till en början inte varit starkt kopplade till ideologi har de till slut absorberats av vänster-

högerdimensionen (Oscarsson & Holmberg, 2015). Den politiska vänster-högerdimensionen har på grund av detta på senare år utmanats av bland annat en kulturell dimension (Karlsson & Gilljam, 2014). En del av den europeiska forskning fokuserar fortfarande på den ekonomiska dimensionen medan kritiker argumenterar för behovet av ytterligare dimensioner för att kartlägga partiernas positionering. En sådan är den kulturella dimensionen och det blir allt vanligare att partier positioneras utifrån GAL (Grön/Alternativ/Libertariansk) och TAN (Traditionalist/Auktoritär/Nationalist) (Hooghe, Marks & Wilson, 2002). Men som tidigare nämnts står Sverige ut som ett av de länder där den politiska vänster-högerdimensionen fortfarande har en betydande roll för att förstå den politiska sfären. Trots att bland annat Oscarsson och Holmberg (2015) konstaterar att väljarnas val av parti avgörs av sakfrågor och policyförslag i allt större utsträckning, så spelar vänster-högerdimensionen fortfarande en stor roll vilket tyder på att dimensionen är fortsatt viktigt i svensk politik (Oscarsson & Holmberg, 2015).

3.2 Exempel på vänster-högerdimensionens inverkan på policys

Traditionellt har de viktigaste frågorna för väljarna, och då också för partierna, gällt bland annat utbildning, sjukvård, arbetsmarknad och ekonomi vilket också avspeglats i partiernas policyförslag. Dessa frågor har dock utmanats av invandring, flyktingmottagande, mångkultur, miljö och globalisering och inför valet 2018 var den högst prioriterade väljarfrågan just invandring och flyktingfrågan (Martinsson, 2017). Det är tydligt att partierna påverkar implementeringen av nya policys i kommunerna men det varierar hur tydlig den politiska vänster-högerdimensionen påverkar policys i specifika frågor. Som Folke (2014) skriver finns det primära policys där majoriteten av väljarna har en tydlig, ideologiskt förankrad, ståndpunkt och som ovan nämnt finns det en tydlig skillnad när det kommer till traditionellt viktiga frågor som rör ekonomi och den offentliga sektorn. Vidare finns det sekundära policys som istället behandlar politiska frågor som är viktiga för en mindre del av väljarna och däribland exempelvis migration och miljöfrågan. Enligt Folke (2014) är den politiska vänster-högerdimensionen inte lika tydlig i dessa frågor samtidigt som det i andra studier argumenteras för att dessa frågor på senare år har absorberats av vänster-högerdimensionen (Oscarsson & Holmberg, 2015). Det står dock klart att kommunernas policy även i frågor som inte är tydligt kopplade till vänster-högerdimensionen påverkas av partirepresentationen i kommunstyrelsen (Folke, 2014).

Sverige har länge stått ut i Europa när det kommer till migrationspolitik, både för att samtliga partier drivit en öppen migrationspolicy och för att landet under lång tid inte hade så kallade anti-

migrationspartier representerade i riksdagen. Det är nu mer tydligt att flyktingfrågan är högst partipolariserande i svensk politik och där partiernas åsikter och positionering skiljer sig mycket åt (Demker, 2015; Oscarsson, 2017). Oscarsson (2017) argumenterar för att flyktingfrågan är en del av en ny konfliktnivå i den svenska politiken och inte tydligt har omfattats av vänster-högerdimensionen utan istället av den kulturella dimensionen och rört frågor som nationalstatens gränser och globalisering. Samtidigt menar Oscarsson att korrelationen mellan flyktingfrågan och den politiska vänster-högerdimension ökat och det finns ett allt tydligare ideologiskt förhållningssätt till hur frågan ska hanteras (Oscarsson, 2017).

När det kommer till migrationspolicy i svenska kommuner finns det ett flertal studier som undersöker huruvida anti-migrationspartier påverkar implementeringen av nya policys och då främst Sverigedemokraternas inflytande (Bolin, Lidén & Nyhlén, 2014 ; Tyberg & Dahlström, 2017). Bland annat konstateras att Sverigedemokraternas närvaro påverka policys i viss mån men resultaten visar också på att sambandet inte är speciellt tydligt (Tyberg & Dahlström, 2017) vilket går i linje med Oscarssons (2017) observation gällande att frågan absorberats av den politiska vänster-högerdimensionen. Det går alltså att identifiera en korrelation mellan högerstyrda kommuner och en mer restriktiv migrationspolicy vilket stämmer överens med studier på nationell såväl som internationell nivå där högerorienterade partier uppfattas föra en mer restriktiv migrationspolitik (Alonso & Fonseca, 2012; Bakker m.fl, 2015; Demker, 2015). I en studie av Gilljam, Karlsson och Sundell (2010) där politikernas egen uppfattning i specifika frågor undersökts konstateras det också en skillnad mellan vänsterorienterade och högerorienterade partier. Ytterligare en politisk fråga där policys varierar stort mellan Sveriges kommuner rör stöd till EU-migranter, vilket Tyberg och Dahlström (2018) studerat. Även här har utgångspunkten varit huruvida anti-migrationspartier har en inverkan på policys och det konstateras att Sverigedemokraterna har en viss påverkan i den mån att det är invalda i kommunstyrelsen. Utöver det går det att konstatera att ideologisk positionering har en viss påverkan vilket främst beror på att vänsterorienterade partier erbjuder ekonomiskt stöd i större utsträckning än högerorienterade (Tyberg & Dahlström, 2018).

En annan politisk fråga som ursprungligen inte har en tydlig koppling till den politiska vänster-högerdimensionen är miljöfrågan. Trots detta argumenteras det även här för att miljöpolicys påverkas av ideologisk positionering och partiernas orientering på vänster-högorskalan (Harring & Sohlberg, 2017; McCright, Xiao & Dunlap, 2014). I svensk kontext har det konstaterats att ideologi har en effekt på miljöpolicys där vänsterorienterade partier generellt sett är mer positiva till policyförslag än högerorienterade partier (Harring, 2014). Det är samtidigt omdebatterat huruvida

ideologisk positionering påverkar inställningen till miljöfrågan som sådan, vilket Harring och Sohlberg (2017) i en studie konstaterar att det framförallt spelar roll när frågan kopplas till ekonomisk tillväxt och fördelning av ekonomiska resurser. Dock spelar den politiska vänster-högerdimensionen en viss roll även när frågan inte kopplas till ekonomisk tillväxt utan beror istället på vilka policys som presenteras (Jagers, Harring & Matti, 2018).

Utifrån den tidigare forskning som presenterats ovan går det att dra slutsatsen att den politiska vänster-högerdimensionen är fortsatt viktig i svensk politik. Även i policys som inte är kopplade till de traditionellt viktiga sakfrågor som rör ekonomi och den offentliga sektorn går det att se hur partierna inför policys som går i linje med den politiska vänster-högerdimensionen. Trots kritik och en diskussion kring behovet av ytterligare dimensioner har det konstaterats att även nya politiska områden utan en tydlig koppling till ekonomi eller den offentliga sektorn absorberas av den politiska vänster-högerdimensionen. Det uppfattas också finnas en viss skillnad på dimensionens inverkan på policys på nationell och lokal nivå men också här tyder tidigare forskning på att den lokala politiken är allt mer partipolariserande och att partierna, trots många blocköverskridande samarbeten, inför policys utifrån ideologisk positionering.

3.3 Hypoteser

Utifrån den tidigare forskning som presenterats ovan är det tydligt att den politiska vänster-högerdimensionen är fortsatt stark i svensk politik. Det står också klart partiernas policys i många frågor beror på deras positionering på en vänster-högerskala och de svenska väljarnas uppfattning om sin positionering på en vänster-högerskala påverkar i högsta grad deras val av partier. Trots att sakfrågor verkar bli allt viktigare argumenteras det inom forskningen för att nya politiska frågor absorberats av den politiska vänster-högerdimensionen i Sverige. Hur förhåller sig då den svenska vänster-högerdimensionen till arbete mot våldsbejakande extremism? Trots att det generellt sett finns en politisk konsensus om vikten av att arbeta med frågan på både nationell, regional och lokal nivå utifrån ett säkerhetspolitiskt och socialpolitiskt perspektiv går det att identifiera en stor variation i hur de lokala förebyggande arbetet implementeras i landets kommuner. Det finns inte någon självklar uppfattning om hur den politiska vänster-högerdimensionen förhåller sig till arbete mot våldsbejakande extremism och om eller hur den samvarierar. Som redogjorts i den teoretiska genomgången går det många gånger att dra paralleller till redan etablerade politiska frågor, och jag kommer vidare argumentera för att den politiska vänster-högerdimensionen kan samvariera med de förebyggande arbetet på lokal nivå i båda riktningar.

I det förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism ligger mycket fokus på den islamistiska extremismen och i många nationella studier av hur arbetet bör etableras på lokal nivå omfattas muslimska delar av samhället i större utsträckning än andra. I Sverige uppfattas det största hotet av våldsbejakande extremism komma ifrån individer och grupperingar som uttrycker islamistiska åsikter och debatten de senaste åren kretsar främst kring återvändande IS-svenskar. Det skulle därför gå att argumentera för en parallell mellan migrationspolitik och arbete mot våldsbejakande extremism och då också anta att högerorienterade partier borde bedriva en mer omfattande politik för att etablera policys i arbete mot våldsbejakande extremism. Den första hypotesen (H1) behandlar alltså en möjlig samvariation mellan högerstyrda kommuner och upprättandet av handlingsplaner - *Högerstyrda kommuner upprättar handlingsplaner för arbete mot våldsbejakande extremism i större utsträckning än vänsterstyrda*. Samtidigt går det också att dra paralleller till det brottsförebyggande arbetet där sociala åtgärder oftare omsätts av vänsterorienterade partier. Högerorienterade partier för en mer restriktiv politik med fokus på begränsningar och lagar, medan vänsterorienterade partier i större utsträckning satsar på förebyggande åtgärder. Utifrån detta behandlas också en möjlig samvariation mellan vänsterstyrda kommuner och upprättandet av handlingsplaner vilket resulterar i andra hypotesen (H2) - *Vänsterstyrda kommuner upprättar handlingsplaner för det förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism i större utsträckning än högerstyrda*.

Min andra hypotes behandlar kommunernas ambition att faktiskt omsätta handlingsplanerna i praktiken. Som nämdes i avsnittet om tidigare forskning tenderar en del kommuner att upprätta en handlingsplan utan att ta hänsyn till den lokala lägesbilden och då inte heller integrera arbetet i den vardagliga verksamheten. Det är svårt att exakt mäta och avgöra vilken ambition kommunerna har av att implementera policys i arbete mot våldsbejakande extremism och har för denna studie avgränsats i att undersöka om kommunen samverkar med civilsamhället eller inte. Vikten av att samverka med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism lyfts fram i både forskningen och i de nationella riktlinjer som finns och anses vara en viktig del i det förebyggande arbetet. I likhet med de resonemang som föranledde den första hypotesen går det att se paralleller mellan arbete mot våldsbejakande extremism och migrationspolitik på lokal nivå, vilket också här kan tänkas ha en betydelse för den politiska vänster-högerdimensionen. En möjlig samvariation mellan högerstyrda kommuner och samverkan med civilsamhället resulterar i en tredje hypotes (H3) – *Högerstyrda kommuner samverkar med civilsamhället i större utsträckning än vänsterstyrda*. Det går samtidigt, precis som i första hypotesen, att dra paralleller med det brottsförebyggande arbetet

där sociala åtgärder oftare omsätts av vänsterstyrda kommuner vilket resulterar i den fjärde hypotesen (H4) - *Vänsterstyrda kommuner samverkar med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism i större utsträckning än högerstyrda.*

4 Data och design

Det som ska undersökas i studien är variationen som finns i kommunernas arbete mot våldsbejakande extremism. Som tidigare nämnts lyfter både forskningen och nationella riktlinjer fram vikten av att arbeta med våldsbejakande extremism på lokal nivå och det är framförallt kommunerna som ska ansvara för detta förebyggande arbetet. För att undersöka den variation som finns kommer en statistisk analys att tillämpas och samtliga av Sveriges 290 kommuner ligger till grund för datainsamling och analys. För att mäta den variation som finns har jag avgränsat definitionen av kommuners arbete mot våldsbejakande extremism till upprättandet av en handlingsplan. Dock tyder tidigare studier på att upprättandet av en handlingsplan inte alltid innebär att kommunen aktivt arbetar med frågan och därför kommer jag också inkludera kommunernas samverkan med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism för att få ett mått på hur väl handlingsplanerna implementerats i det dagliga arbetet.

Som ovan redovisats kan vänster-högerdimensionen spela en viktig roll för kommunala policys och studien avser därför att undersöka en möjlig samvariation mellan det politiska styret i kommunen och arbete mot våldsbejakande extremism. Mina beroende variabler är alltså *handlingsplaner* och *samverkan med civilsamhället* och min oberoende är *den politiska vänster-högerdimensionen*. För att isolera effekten av den politiska vänster-högerdimensionen för kommunernas upprättande av handlingsplaner och samverkan med civilsamhället kommer också ett antal kontrollvariabler att inkluderas i analysen.

4.1 Urval och tillvägagångssätt

Då studien avser att kartlägga och analysera arbete mot våldsbejakande extremism i Sveriges kommuner omfattas samtliga 290 kommuner av undersökningen. Då det är många fall som ska analyseras är en kvantitativ metod bäst lämpad och studien bygger på en ny och unik datainsamling. Då det inte finns någon uppdaterad sammanställning av antalet kommuner som omfattas av en handlingsplan har en egen datainsamling skett med hjälp av en enkätundersökning som skickats ut till samtliga kommuner. Det har sedan legat till grund för att testa mina hypoteser mot den verklighet som presenteras i underlaget från datainsamlingen. I enkätundersökningen som skickats ut ställdes frågor om kommunens arbete mot våldsbejakande extremism för att kartlägga huruvida

Maja Hennix, SK1523

kommunen har en handlingsplan och aktivt bedriver ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism (Appendix 1). För att säkra en bra svarsfrekvens har jag innan utskick av enkäten identifierat tjänstemän eller politiker som är ansvariga för arbete mot våldsbejakade extremism i respektive kommun. Som jag antog innan var det svårt att identifiera en ansvarig person i varje kommun, antagligen på grund av den variation som finns mellan kommunernas arbete. I de fall jag inte kunde identifiera en ansvarig person har enkäten skickats till kommunens officiella mailadress och därefter blir vidarebefordrad till behörig personal med kunskap att svara mina frågor.

Frågeundersökningar används för att kartlägga respondenternas svar utifrån hur vanligt förekommande det är och brukar användas i samband med större datainsamlingar. Vanligtvis väljs en del av en population slumpmässigt ut och respondenterna anses vara representativa för hela populationen (Esaiasson m.fl, 2017). Den enkätundersökning som ligger till grund för denna studie skickades ut till samtliga 290 kommuner med en förhoppning om att uppnå en godtagbar svarsfrekvens. Den ursprungliga enkäten bestod av tio frågor och skickades först ut till tjugo slumpmässigt utvalda pilotkommuner. Efter att omkring hälften besvarat enkäten utan några kommentarer eller kritik mot utformningen skickades den ut till resterande 270 kommuner. Jag valde att maila enkäten till samtliga kommuner där respondenterna ombads att besvara frågorna i ett vändande mail med svarsalternativen Ja och Nej. Det är värt att diskutera avsaknaden av svarsalternativ såsom Vet ej eller Osäker men inom ramen för det frågor som ställdes förväntades respondenterna veta svaret på frågorna, och som Esaiasson m.fl. (2017) skriver är det då inte nödvändigt att erbjuda dessa svarsalternativ.

Efter en påminnelse hade omkring hundra kommuner besvarat enkäten och även ett antal brister påtalats. Bland annat har ett antal frågorna varit otydligt ställda och det går att utläsa att en del kommuner besvarat dessa frågor utifrån generell verksamhet och inte i kontexten av våldsbejakande extremism. Till följd av detta har jag valt att stryka samtliga frågor som inte tydligt uttrycker arbete mot våldsbejakande extremism varav två frågor återstod. I: *Har kommunen en handlingsplan för hur arbete mot våldsbejakande extremism ska genomföras?* II: *Samverkar ni med civilsamhället i ert arbete mot våldsbejakande extremism?*

Inför den andra påminnelsen valde jag därför att endast inkludera dessa två frågor för att undvika fler missförstånd och oklarheter kring enkätens utformning och syfte. Eftersom enkäten besvarades i skrift valde ett antal respondenter att besvara frågor med Vet ej eller med längre utläggningar kring hur arbetet bedrivs därav har dessa svar strukits från datainsamlingen. Av det 290 tillfrågade

kommunerna besvarade 169 kommuner enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 58 procent. Nedan har jag sammanställt svaren från enkätundersökningen och där framgår att av de 169 kommuner som besvarat enkäten har 127 en upprättad handlingsplan och 42 inte, vilket innebär att cirka 75 procent har en handlingsplan. Det finns också en tydlig skillnad mellan antalet handlingsplaner och antal kommuner som samverkan med civilsamhället, där endast 75 kommuner svarar att det sker samverkan med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism, cirka 45 procent.

Tabell 1: Svarsfrekvens Handlingsplan

Handlingsplan	Frekvens	Procent
Nej	42	24,85
Ja	127	75,15
Total	169	100

Tabell 2: Svarsfrekvens Samverkan med civilsamhället

Samverkan.	Frekvens	Procent
Nej	91	54,82
Ja	75	45,18
Total	166	100

Förutom den egna datainsamlingen genom enkätundersökningen har data också inhämtats från Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Statistiska centralbyrån (SCB) som både årligen inhämtar och sammanställer data över Sveriges kommuner. Det är från dessa källor data om kommunernas politiska styre har inhämtats, men också data för de kontrollvariabler som används.

4.2 Operationaliseringar

4.2.1 Beroende variabel – Handlingsplaner

Den första beroende variabeln är handlingsplaner i arbetet med våldsbejakande extremism. Det som är tydligt föreskrivet i de nationella riktlinjer som finns för hur det förebyggande arbetet ska implementeras på kommunal nivå är upprättandet av en handlingsplan. Det ses som ett första, viktigt steg för att integrera arbetet i den befintliga organisationen för att kunna bedriva arbetet på lokal nivå. Förutom handlingsplaner lyfts en förväntan på kommunerna om att i verksamheten ha en person som ansvarar för arbetet, upprätta lokala lägesbilder och samverka med relevanta

myndigheter vilket det i omfattningen för denna studie inte finns utrymme för att inkludera.

För att avgränsa arbetet kommer jag endast att anta fastställda handlingsplaner som har implementerats i det kommunala arbetet, även om flera kommuner uttrycker att det finns riktlinjer eller att handlingsplaner arbetas fram under tiden denna studie görs. Variabeln mäts alltså genom att, utifrån den datainsamling som gjorts, se vilka kommuner som svarat att det har en handlingsplan för arbetet mot våldsbejakande extremism. Frågan som ställts till samtliga kommuner är *”Har kommunen en handlingsplan för arbetet mot våldsbejakande extremism?”* och har besvarats med Ja eller Nej. Svaren har sedan sammanställts och kodats som en dummy-variabel där Ja = 1 och Nej = 0.

4.2.2 Beroende variabel - Samverkan med civilsamhället

Det finns ännu inte någon sammanställning för hur kommunernas handlingsplaner för arbetet med våldsbejakande extremism omsätts i praktiken men mycket indikerar på att det varierar stort mellan landets kommuner. Det forskningen antyder är att flera handlingsplaner endast är upprättade utan att integreras i den befintliga organisationen, och det är svårt att få ett exakt mått på hur väl en handlingsplan har implementerats i kommunens dagliga arbete. För att försöka ge en hint om detta har jag valt att som min andra beroende variabel ha kommunernas samverkan med civilsamhället i arbetet med våldsbejakande extremism. Forskningen inom området som ligger till grund för de nationella riktlinjer som upprättats lyfter vikten av att det förebyggande arbetet måste inkludera samverkan med civilsamhället och det får därför bli ett mått på den politiska ambition som finns att implementera handlingsplanen i det vardagliga arbetet.

Då det inte ges någon definition av samverkan med civilsamhället i den enkät som skickats ut är det respondenternas egen uppfattning av vad samverkan med civilsamhället inkluderar. En bred definition av samverkan med civilsamhället som brukar användas i offentliga verksamheter omfattar samverkan med en rad olika aktörer utanför den offentliga sektorn, från idrottsföreningar, trossamfund och andra icke-statliga organisationer (Ranstorp & Hyllengren, 2013). Även denna variabel mäts genom att sammanställa resultatet från datainsamlingen, där kommunerna besvarat om de samverkar med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism. Frågan som ställts är *”Samverkar ni med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism?”* och precis som ovan besvarades frågan med Ja eller Nej. Även här har variabeln kodats som en dummyvariabel där Ja = 1 och Nej = 0.

4.2.3 Oberoende variabel – Vänster-högerdimensionen

Den politiska vänster-högerdimensionen kan beskrivas som en linje varpå partier och individer positionerar sig utifrån ideologisk övertygelse och värderingar. Traditionellt bygger vänster-högerdimensionen på ekonomiska värderingar, men den har också kommit att absorbera ytterligare politiska frågor. Ur ett svenskt perspektiv har partierna sedan länge varit tydligt åtskilda genom den politiska vänster-högerdimensionen i två block. Det ena blocket består av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet (Röd-gröna blocket) och det andra är Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Moderaterna (Alliansen). Sverigedemokraterna har inte haft en plats politiskt i något av dessa block men positionerar sig till höger.

Den definition som kommer att användas för att beskriva den politiska vänster-högerdimensionen är den traditionella positioneringen som partierna har, där Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet positionerar sig till vänster och Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna positionerar sig till höger. För att mäta detta har data sammanställt av Sveriges kommuner och regioner (SKR) använts. SKR har kartlagt de politiska styret i Sveriges kommuner och delat in det i Borgerligt (C, L, M, KD), Vänster (V, S), Blocköverskridande och Övriga. (SKR, 2019). Ett första problem med att definiera de politiska styret på detta viset är att det idag endast finns 114 borgerligt styrda kommuner och 38 vänsterstyrda kommuner, vilket resulterar i att endast 152 kommuner kan analyseras. För att minska det statistiska bortfallet kommer jag istället att se till vilken partitillhörighet kommunstyrelsens ordförande (KSO) har. Samtliga partier kan inneha kommunstyrelsens ordförandepost och förutom det åtta riksdagspartier som finns representerade i Sveriges kommuner tillkommer också lokala partier. Variabeln kodas som en dummyvariabel där samtliga kommuner med en KSO från ett vänsterorienterat parti (V, MP, S) kommer att kodas som 0 och kommuner med en KSO från ett högerorienterat parti (C, L, KD, M) kommer att kodas som 1. Sverigedemokraterna kommer inte att inkluderas då partiet inte har haft en tydlig roll i något av blocken i svensk politik.

4.3 Kontrollvariabler

För att isolera effekten av den politiska vänster-högerdimensionen på mina beroende variabler handlingsplaner och samverkan med civilsamhälle har ett antal kontrollvariabler inkluderats i analysen. Förutom att det politiska styret påverkar kommuners policys kan det också finnas andra förklaringsfaktorer vilket det också skrivs om inom forskningen. Precis som tidigare kodas också mina kontrollvariabler som dummy-variabler för att underlätta tolkningen av analysen.

Kommunens storlek

Bland annat kan kommunernas storlek spela en viktig roll för den kommunala politiken, då viss forskning visar på att partipolitisering och motsättningar inte uppstår i samma utsträckning i mindre kommuner utan att det istället finns indikatorer på ett närmare politiskt samspel (Wänström, 2019). För att definiera kommunernas storlek används SKR:s kommungruppsindelning från 2017 där kommunerna delats in i en huvudgrupp och en mer detaljerad undergrupp. Huvudgruppen består av Storstäder och storstadsnära kommuner (A), Större städer och kommuner nära större stad (B) och Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner (C). Dessa tre huvudgrupper delas upp i större (A och B) och mindre (C) kommuner där definitionen baseras på huruvida kommunen har mer eller mindre än fyrtyotusen invånare, och kodas då som en dummyvariabel (`dum_storlek`) där Stor kommun = 1 och Liten kommun = 0.

Lokal tillväxt - flyttnetto

Ytterligare en variabel som är intressant att kontrollera för är kommunens tillväxt. Lokal tillväxt kan bero på olika faktorer och forskningen nämner flera orsaker till att lokal tillväxt förekommer eller inte, men den vanligaste definitionen av lokal tillväxt är befolkningstillväxt (Fjertorp, 2012; Westholm m.fl, 2004). Befolkningstillväxt förväntas att leda till ekonomisk tillväxt för kommunen och samtidigt generera högre skatteintäkter och med det tillkommer mer resurser för den offentliga verksamheten (Fjertorp, 2012). Med befolkningstillväxt som definition för lokal tillväxt har data för kommunernas flyttnetto inhämtats från Statistiska centralbyrån (SCB). Data för nyinflyttade har också inhämtats men en sådan variabel kan anses missvisande eftersom antal utflyttade inte är inräknade och därför används istället kommunernas totala flyttnetto. I SCB:s översikt redovisas flyttnettot med ett antingen positivt eller negativt resultat och kodas om till en dummyvariabel (`dum_flyttnetto`) där positivt flyttnetto = 1 och negativt flyttnetto = 0.

Lokal tillväxt – ekonomisk tillväxt

Jag kommer också att använda mig av ytterligare en variabel för att kontrollera för tillväxt, och utgår då mer direkt ifrån ekonomisk tillväxt. Ekonomisk tillväxt definieras här som skatteintäkter där högre skatteintäkter antas ge den kommunala organisationen mer resurser (Fjertorp, 2012). För att definiera ekonomisk tillväxt har data även här inhämtats från SCB och bestått av sammanställning av kommunernas sammanlagda ekonomi. De har kodats som en dummyvariabel (`dum_tillväxt`) där kommuner med ett positivt resultat = 1 och kommuner med ett negativt resultat = 0.

4.4 Summering av variabler

För att förtydliga datainsamlingen har en summering av mina beroende, min oberoende och samtliga kontrollvariabler som kommer att ingå i mina regressionsanalyser gjorts.

Tabell 3: Summering av variabler inkluderade i regressionsanalyser

Variabler	Obs	Mean	Std.Dev.	Min	Max
Handlingsplan	169	0,7514	0,4334	0	1
Samverkan m. Civilsamhället	166	0,4518	0,4991	0	1
KSO Höger	281	0,5409	0,4992	0	1
Tillväxt	290	0,7275	0,4459	0	1
Flyttnetto	288	0,7673	0,4231	0	1
Storlek	290	0,5310	0,4998	0	1

Där presenteras för varje variabel antal observationer (Obs) medelvärde (Mean), standardavvikelsen (Std.dev.) samt minimum- och maximivärde. Det som främst framgår av summeringen i tabell 1 är att det finns en skillnad i antal observationer mellan variablerna. Detta beror framförallt på att samtliga respondenter inte har besvarat enkäten, men också att det finns en del databortfall i mina kontrollvariabler. Utöver det tyder medelvärdet (Mean) på att det finns en risk för överskattning av mina beroende variabler. En möjlig förklaring till de kan antas vara att fler kommuner som inte har en upprättad handlingsplan avstått från att besvara enkäten.

5 Resultat

Syftet med studien har varit att undersöka den variation som finns mellan kommunernas arbete mot våldsbejakande extremism och besvara följande frågeställningar I: Hur många av Sveriges kommuner har en handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism? II: Hur många av Sveriges kommuner samverkar med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism? III: Samvarierar förekomsten av handlingsplaner med den politiska vänster-högerdimensionen? IIII: Samvarierar kommunernas samverkan med civilsamhället med den politiska vänster-högerdimensionen?

Utifrån den teoretiska översikt som gjorts har den politiska vänster-högerdimensionen lyfts fram som en möjlig förklaring till kommunernas olika policys och är också en möjlig förklaring till den

variation som identifierats. Mina resultat kommer att presenteras i form av regressionsanalyser, där jag testar mina två beroende variabler Handlingsplaner och Samverkan med civilsamhället mot den oberoende variabeln Vänster-högerdimensionen för att sedan kontrollera resultatet mot mina kontrollvariabler. Först kommer en kortare sammanställning av de kommuner som har besvarat den enkät som skickats ut och ligger till grund för det resultat som presenteras. Som analysmetod har jag valt att använda mig av regressionsanalyser vilket lämpar sig för statistisk data. Den största fördelen att använda sig av regressionsanalys är möjligheten att kontrollera för flera variabler vilket möjliggör en bättre analys än till exempelvis enkel korrelationsanalys. Resultaten kommer att redovisas i ett antal olika modeller där koefficienten visar på det bivariata sambandet mellan den beroende och oberoende variabeln, signifikansen avgör för sannolikheten för att resultatet är slumpartat och r^2 visar på förklaringsgraden i varje enskild regression.

5.1 Sammanställning av resultat

En redogörelse för antal respondenter och kartläggning av kommunernas svar finns att se i tabell 1 (se avsnitt 4.1). Av samtliga 290 kommuner är det 169 kommuner som besvarat enkäten och av dessa uppger 127 kommuner att de omfattas av en upprättad handlingsplan. Som tidigare nämnts kan det finnas en risk för överskattning av resultaten då det inte går förbise att kommuner som inte har en handlingsplan möjligtvis har valt att besvara enkäten i mindre utsträckning. Men om 75 procent kan antas vara ett representativt resultat skulle det innebära en ökning från den senaste officiella mätningen där omkring två tredjedelar av landets kommuner uppgav att de omfattades av en handlingsplan (se Statskontoret, 2018). Det går också att se att det är betydligt färre kommuner som samverkar med civilsamhället, då endast 75 kommuner uppger sig samverka med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism.

5.2 Regressionsanalyser

Vidare till regressionsanalysen som avser att undersöka hur den oberoende variabeln Vänster-högerdimension korrelerar med de två beroende variablerna Handlingsplan och Samverkan med civilsamhället. I analysen framkommer det också om sambandet är signifikant, och med det menas huruvida det är ett slumpartat samband eller ett faktiskt resultat. Att det finns en korrelation mellan den beroende och oberoende variabeln behöver inte innebära att sambandet är kausalt, därför kommer, förutom att redovisa de bivariata sambandet mellan den beroende och oberoende variabeln ett antal kontrollvariabler inkluderas i analysen för att utesluta att sambandet mellan oberoende och beroende variabler är spuriöst.

Regressionsanalys - Handlingsplaner

Tabell 4: Resultat från regressionsanalys med Handlingsplaner som beroende variabel

Handlingsplan	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5
KSO Höger	0,119* (1,74)	0,114* (1,67)	0,115* (1,68)	0,126* (1,87)	0,117* (1,70)
Tillväxt		0,062 (0,78)			0,057 (0,65)
Flyttnetto			-0,048 (-0,63)		-0,052 (-0,64)
Storlek				0,086 (1,29)	0,071 (1,02)
Konstant	0,688** (12,96)	0,645** (8,20)	0,726** (8,95)	0,638** (9,59)	0,647** (6,96)
N	165	165	164	165	164
R2	0,0187	0,0227	0,0202	0,0286	0,0323

t-statistik inom parantes

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$

I den första regressionsanalysen (tabell 4) redovisas resultaten för de bivariata sambandet mellan högerstyrda kommuner och handlingsplaner. Utöver de har jag kontrollerat för sambandet med kontrollvariablerna för att se hur det ursprungliga sambandet förändras. I den första modellen (modell 1) undersöker jag en möjlig samvariation mellan högerstyrda kommuner och upprättande av handlingsplaner och får resultatet 0,119*. Det bivariata sambandet är svagt positivt och tyder på en tendens till samvariation. Signifikansen ligger på 0,08 och alltså utanför den vanliga konventionen för signifikans på fem procent. Resultatet pekar alltså åt att sambandet mellan den beroende och oberoende variabeln korrelerar vilket gör att det inte går att avfärda hypotesen (H1) gällande att högerstyrda kommuner har en handlingsplan i större utsträckning än vänsterstyrda, men signifikansen är inte tillräcklig för att tolka resultatet mer än som en tendens.

I resterande modeller inkluderas kontrollvariablerna i regressionsanalysen vilket inte resulterar i någon märkbar förändring i huvudsambandet mellan den beroende och oberoende variabeln. Korrelationen mellan kontrollvariablerna Ekonomisk tillväxt (modell 2) och kommunens storlek (modell 4) och upprättande av handlingsplaner är svagt positivt men samtidigt inte signifikant. I den

sista modellen (modell 5) inkluderas samtliga variabler och resultatet är i stort sett oförändrat. Eftersom inget av resultaten är signifikanta känns det inte nödvändigt att vidare analysera resultaten. Vidare är r^2 , som anger andelen variation i den beroende variabeln som kan förklaras av den oberoende, låg i samtliga modeller. Resultaten för r^2 kan anta värden mellan 1 och 0, där 1 innebär att variationen förklaras till hundra procent. När samtliga kontrollvariabler inkluderas är förklaringsgraden endast 3,23 procent.

Regressionsanalys - Samverkan med civilsamhället

Tabell 5: Resultat från regressionsanalys med Samverkan med civilsamhället som beroende variabel

Samverkan Civilsam.	Modell 6	Modell 7	Modell 8	Modell 9	Modell 10
KSO Höger	0,037 (0,47)	0,029 (0,37)	0,042 (0,53)	0,038 (0,49)	0,033 (0,42)
Tillväxt		0,109 (1,24)			0,103 (1,12)
Flyttnetto			-0,0209 (-0,22)		-0,035 (-0,38)
Storlek				0,018 (0,23)	0,001 (0,02)
Konstant	0,434** (7,59)	0,359** (4,35)	0,450** (4,89)	0,424** (5,69)	0,389** (3,47)
N	163	163	162	163	162
R2	0,0014	0,0105	0,0021	0,0017	0,0102

t-statistik inom parantes

* $p < 0.10$, ** $p < 0.05$

I nästa regressionsanalys (tabell 5) redovisas det bivariata sambandet mellan högerstyrda kommuner och samverkan med civilsamhället. I den första modellen (modell 6) redovisas de bivariata sambandet mellan den oberoende och beroende variabeln och resulterar i ett svagt positivt samband mellan högerstyrda kommuner och samverkan med civilsamhället, dock är resultatet inte signifikant och kan därför inte ge stöd åt mina hypoteser (H3, H4). När kontrollvariablerna inkluderas är koefficienten i princip oförändrad, det sker alltså ingen marginell förändring av det ursprungliga sambandet, men resultaten är inte heller här signifikanta och går därför inte att analysera vidare.

Vid adderande av kontrollvariabeln för ekonomisk tillväxt (modell 7) och kommunens storlek (modell 9) påvisas ett svagt positivt samband med den beroende variabeln medan kontrollvariabeln för Flyttnetto (modell 8) är svagt negativ, resultaten är dock inte signifikanta och några större slutsatser kan därför inte dras. Precis som i den första regressionsanalysen (tabell 4) är förklaringsgraden, r^2 , också här mycket låg på endast 1,02 procent.

5.3 Avslutande diskussion

Studien har haft som avsikt att besvara följande fyra frågeställningar I: Hur många av Sveriges kommuner har en handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism? II: Hur många av Sveriges kommuner samverkar med civilsamhället i arbete mot våldsbejakande extremism? III: Samvarierar förekomsten av handlingsplaner med den politiska vänster-högerdimensionen? IIII: Samvarierar kommunernas samverkan med civilsamhället med den politiska vänster-högerdimensionen?

Som framgår i mina operationaliseringar där jag sammanställer mina beroende variabler Handlingsplaner (tabell 1) och Samverkan med civilsamhället (tabell 2) finns det en ganska stor skillnad. Av de kommuner som besvarat enkäten svarar 127 stycken att de har en upprättad handlingsplan och 42 har inte. Det innebär att cirka 75 procent av de kommuner som besvarat enkäten har en handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism, vilket också kan antas vara ett representativt resultat för samtliga av landets kommuner. Det betyder att det sedan den senaste kartläggningen presenterades 2018 skett en ökning och omkring 15 procent fler kommuner har nu en upprättad handlingsplan. När det gäller samverkan med civilsamhället är det endast 75 kommuner som svarar att det sker någon typ av samverkan, vilket är ungefär 45procent.

Resultatet av regressionsanalysen för den beroende variabeln handlingsplaner (tabell 4) visar på ett svagt positivt samband mellan högerstyrda kommuner och handlingsplaner. Dock ligger signifikansen på 0,08 vilket är utanför den allmänt accepterade gränsen för statistisk signifikans på 0,05. Trots detta går det inte att helt avfärda den första hypotesen (H1) och resultatet indikerar på en tendens till samvariation mellan högerstyrda kommuner och upprättade handlingsplaner. Det i sin tur gör att jag kan förkasta den tredje hypotesen (H3) gällande en samvariation mellan vänsterstyrda kommuner och handlingsplaner.

I regressionsanalysen för den beroende variabeln samverkan med civilsamhället (tabell 5) är det bivariata sambandet mellan högerstyrda kommuner och samverkan med civilsamhället också svagt positivt men signifikansen ligger utanför tioprocents-nivån vilket alltså inte ger något stöd för vare

sig den tredje (H3) eller fjärde (H4) hypotesen.

Trots att resultatet inte anses vara signifikant kan det vara en fingervisning för möjliga orsaker till variation mellan kommunernas arbete mot våldsbejakande extremism. Det kan tänkas att större kommuner med fler invånare, både upplever mer problem samt har mer resurser att göra de organisatoriska förändringar som krävs för att implementera arbete mot våldsbejakade extremism i verksamheten. Utifrån de hypoteser som testats kan en viss förklaringsfaktor finnas i den politiska vänster-högerdimensionen, då resultatet indikerar på en tendens till att högerstyrda kommuner i större utsträckning upprättar handlingsplaner än vänsterstyrda. Samtidigt kan det finnas andra förklaringsfaktorer gömda bakom de politiska styret. Bland annat är det fler stora och ekonomiskt starka kommuner som är högerstyrda, vilket skulle kunna påverka och då också gå i linje med resultaten från regressionsanalysen av kontrollvariablerna.

6 Slutsats

Denna studie avsåg att kartlägga den variation som finns mellan landets kommuner och deras arbete mot våldsbejakande extremism för att sedan undersöka en möjlig samvariation med den politiska vänster-högerdimensionen. Jag har utgått från ett antal hypoteser som byggt på teorin om att den politiska vänster-högerdimensionen påverkar kommunernas policys och då också huruvida kommunen upprättar en handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism, samt ambitionen att faktiskt aktivt arbeta med frågan i form av samverkan med civilsamhället. Tidigare forskning visar på att det finns ett samband mellan kommunernas politiska styre och policys (Dahlberg & Harteveld, 2016; Karlsson & Gilljam, 2014; Oscarsson & Holmberg, 2015), även i frågor som traditionellt inte är kopplade till den politiska vänster-högerdimensionen (Oscarsson & Holmberg, 2015).

Resultatet visar att det finns implikationer på en viss tendens mellan högerstyrda kommuner och upprättandet av handlingsplaner vilket gör att jag inte kan avfärda den första hypotesen (H1). Jag argumenterade för att det kan dras en parallell mellan migrationspolicys och arbete mot våldsbejakande extremism på grund av det stora fokus som ligger på den islamistiska extremismen, som i Sverige utmålats som de största hotet. Det behöver såklart inte vara den faktiska orsaken till att högerstyrda kommuner i större utsträckning upprättar en handlingsplan, men om så är fallet kan det vara intressant eftersom många kommuner uppfattar högerextremismen som deras största problem (Sivenbring, 2017). Samtidigt visar resultaten på ett visst samband också mellan ekonomisk tillväxt och kommunernas storlek (dock inte signifikant) vilket kan betyda flera saker,

Maja Hennix, SK1523

men jag skulle argumentera för att större kommuner uppfattar att det finns en större problembild vilket leder till mer ambitiösa insatser samtidigt som ekonomiska resurser kan underlätta för införandet av nya policys och organisatoriska förändringar. Om så är fallet kan det betyda att det inte finns tillräckligt med resurser för mindre kommuner att faktiskt arbeta med frågan, och som tidigare nämnt kan arbetet inte endast ske i kommuner där det redan finns en uppfattad hotbild utan måste också implementeras i förebyggande syfte (Nationella samordnaren, 2017a).

Ytterligare forskning skulle därför behövas för att identifiera vad som påverkar den variation som finns mellan landets kommuner. Beror det på resurser eller de uppfattade hotet som finns i kommunen? Kan det i så fall behövas tydligare riktlinjer på nationell nivå eller möjlighet till ekonomiskt stöd för att möjliggöra för kommunerna att implementera policys för arbete mot våldsbejakande extremism? Även om kvantitativa studier är bra för att kartlägga fenomen och studera variation kan det tänkas att en kvalitativ studie där ansvariga inom kommunen mer öppet kan besvara frågor om arbetet skulle vara bra.

Referenser

- Alonso, S. Fonseca, S. (2012). Immigration, left and right. *Party Politics*, 18(6), 865-884.
- Bakker, R. De Vries, C. Edwards, E. Hooghe, L. Jolly, S. Marks, G. Vachudova. (2015). Measuring party positions in Europe: The Chapel Hill expert survey trend file, 1999–2010. *Party Politics*, 21(1), 143-152.
- Bolin, N. Lidén, G. Nyhlén, J. (2014). 'Do Anti-Immigration Parties Matter? The Case of the Sweden Democrats and Local Refugee Policy', *Scandinavian Political Studies*, Vol. 37 – No. 3
- Dahlberg, S. Harteveld, E. (2016). Left-Right Ideology as an Inferential Device in Multiparty Systems: Can Citizens Overcome Low Information by Imputing Parties' Policy Positions? *Electoral Studies*, 2016, Vol. 42, Pp. 175-.187, 42, 175-187.
- Davidsson, S. (2018). Left- right Orientation, Homeownership and Class Position in Sweden. *Scandinavian Political Studies*, 41(4), 309-331.
- Demker, M. (2015). Mobilisering kring migration förändrar det svenska partisystemet i Annika Bergström, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) Fragment. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Elgenius, G. Wennerhag, M. (2018). The changing political landscape in Sweden Political cleavages, actors and processes. *Sociologisk Forskning*, 2018, Vol. 55, Iss. 2-3, Pp. 139-.154, 55(2-3), 139-154.
- Eriksson, E. Beckman, U. Sager, M. (2018). ATT FÖREBYGGA VÅLDSBEJAKANDE EXTREMISM En systematisk kartläggning av insatser - Göteborgs universitet Segerstedtinstitutet
- Esaiasson, P. (2017). Gilljam, Mikael. Oscarsson, Henrik. Towns. Ann. Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan–Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 5. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Fjertorp, J. (2012). Bör kommuner eftersträva befolkningstillväxt? *Ekonomisk Debatt*, 40(3), 19-25.
- Folke, O. (2014). 'Shades of Brown and Green: Party Effects in Proportional Election Systems', *Journal of the European Economic Association*, 12(5): 1361–1395
- Gilljam, M. Karlsson, D. Sundell, A. (2010) *Politik på hemmaplan: tiotusen fullmäktigeledamöter tycker om politik och demokrati*. Stockholm: SKL Kommentus.

Maja Hennix, SK1523

Harring, N. Sohlberg, S. (2017). The varying effects of left–right ideology on support for the environment: Evidence from a Swedish survey experiment, *Environmental Politics*, 26:2, 278-300

Harring, N. (2014). Är miljö en fråga om vänster och höger i den svenska opinionen? i A. Bergström & H. Oscarsson (red.) *Mittfåra & marginal SOM-institutet*, Göteborgs universitet, Göteborg.

Herz, M. (2016). *Socialt arbete, pedagogik och arbetet mot så kallad våldsbejakande extremism: En översyn*. Göteborg;

Hooghe, L. Marks, G. Wilson, C. J. (2002). Does left/right structure party positions on European integration?. *Comparative political studies*, 35(8), 965-989.

Högne Rydheim, D. (2014). *Våldsbejakande extremism i Sverige*.

Jagers, S. Harring, N. Matti, S. (2018). Environmental management from left to right - on ideology, policy-specific beliefs and pro-environmental policy support. *Journal of Environmental Planning and Management*, 61(1), 86-104.

Karlsson, D. (2015). Local Autonomy or National Equality? A Conflict of Values and Interests for Political Leaders. *Regional & Federal Studies*, 25(1), 19-44.

Karlsson, D., & Gilljam, M. (2014). *Svenska politiker : Om de folkvalda i riksdag, landsting och kommun*. Stockholm: Santérus.

McCright, A.M. Xiao, C. Dunlap, R.E. (2014). Political polarization on support for government spending on environmental protection in the USA, 1974–2012. *Social Science Research*, 48, 251–260

Martinsson, J. (2017). Vilka partier äger de viktigaste frågorna? I Andersson, U. Ohlsson, J. Oscarsson, H. (red) *Larmar och gör sig till*. Göteborgs universitet: SOM-institutet

Mattsson, C. (2019). *Policing Violent Extremism: How the Global War on Terror Meandered Into Local Municipal Policies in Sweden*.

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2017a). *Handledning och rekommendationer för att ta fram en lokal lägesbild och handlingsplan*. Stockholm: Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2017b). *Värna demokratin mot våldsbejakande extremism - Hinder och möjligheter*

Maja Hennix, SK1523

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2016). Nationell strategi mot våldsbejakande extremism. Stockholm: Elanders

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. (2015). Tolv rekommendationer vid upprättandet av en lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism.

Oscarsson, H. (2017) ”Det svenska partisystemet i förändring”, 411–427 i Andersson, U. Ohlsson, J. Oscarsson, H. (red) Larmar och gör sig till. Göteborgs universitet: SOM-institutet

Pierre, J. Oscarsson, H. Holmberg, S. (2015). Issue Voting Structured by Left–Right Ideology. In The Oxford Handbook of Swedish Politics (p. The Oxford Handbook of Swedish Politics, Chapter 14). Oxford University Press.

Ranstorp, M. Gustafsson, L. Hyllengren, P. (2015). Förebyggande av våldsbejakande extremism på lokal nivå. Exempel och lärdomar från Sverige och Europa. Stockholm.

Ranstorp, M. Hyllengren, P. (2013). Förebyggande av våldsbejakande extremism i tredjeland: Åtgärder för att förhindra att personer ansluter sig till väpnade extremistgrupper i konfliktzoner. Stockholm: CATS (Centrum för Asymmetriska Hot- och Terrorismstudier), Försvarshögskolan

Regeringens skrivelse. (2011). Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Skr 12.44). Stockholm, Sweden: Regeringskansliet.

Sahlin, M. (2016, 20 apr). Många kommuner saknar en plan mot extremismen. Dagens Nyheter. Tillgänglig: <http://www.dn.se/debatt/manga-kommunersaknar-en-plan-mot-extremismen/>

Schmid, A. (2013). Radicalisation, De-Radicalisation, CounterRadicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review. Haag: International Centre for Counter-Terrorism.

Sivenbring, J. (2017). Demokratiseringens dilemman i de nordiska handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism. Göteborg: Segerstedtinstitutet.

Skr 2014/15:146 Förebygga Förhindra Försvåra - Den svenska strategin mot terrorism.

Skr. 2014/15:14. Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande.

Skr. 2011/12:14. Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Statistiska centralbyrån. (2019a). Befolkningssammansättning. Hämtad från:

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/kvartals--och-halvarsstatistik--kommun-land-och-riket/forsta-halvaret-2019/>

Maja Hennix, SK1523

Statistiska centralbyrån. (2019b). Flyttningar efter region. Hämtad från:

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101J/Flyttningar97/?rxid=f5790986-ce9d-4cdc-9658-fbc9c700b7ef#

Statskontoret. (2018). Utvärdering av regeringens åtgärder mot våldsbejakande extremism 2014–2017 (2018:29).

Sveriges kommuner och regioner. (2017). Från ord till handlingsplan - EN RAPPORT OM KOMMUNALA HANDLINGSPLANER MOT VÅLDSBEJAKANDE EXTREMISM

Sveriges kommuner och regioner .(2019). Styre i kommuner. Hämtad från:

<https://skr.se/demokratiledningstyrning/valmaktfordelning/valresultatstyren/styreikommunerefterval-et2018.26791.html>

Tyrberg, M. Dahlström, C. (2017). De invandringskritiska partiernas politiska inflytande i Europa : En kunskapsöversikt (Rapport / Delegationen för migrationsstudier ; 2017:1). Stockholm: Delegationen för migrationsstudier (Delmi).

Tyrberg, M. Dahlström, C. (2018). Policy Effects of Anti-Immigrant Party Representation on Aid to Vulnerable European Union/European Economic Area Citizens. *Political Studies*, 66(1), 3-22.

Weine, S. (2013). Building Community Resilience to Violent Extremism. *Georgetown Journal of International Affairs*, 14(2), 81-89.

Westholm, E. Amcoff, J. Gossas, M. Korp, M. (2004), ”Att leva med befolkningsförändringar: En översikt”, Svenska Kommunförbundet, Stockholm.

Wimelius, M. Eriksson, M. Ghazinour, M. Kinsman, J. Strandh, V. Sundqvist, J. (2017). Den lokala nivåns betydelse i arbetet mot våldsbejakade extremism, i: Christoffer Edling, Rostami Amir (red), *Våldsbejakande extremism - en forskarantologi* SOU 2017:67, s. 225- 226.

Young, H. Rooze, M. Holsappel, J. (2015). Translating Conceptualizations Into Practical Suggestions: What the Literature on Radicalization Can Offer to Practitioners. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 21(2), 212-225.

Maja Hennix, SK1523

Appendix 1

Kopia av utskickad enkätundersökning

Kommuners samverkan med civilsamhället i arbetet med våldsbejakande extremism

Enkäten besvaras enklast i ett vändande mail med svarsalternativen Ja eller Nej.

Enkätfrågor

Har kommunen en handlingsplan för hur arbetet med våldsbejakande extremism ska genomföras?

Omfattar er handlingsplan hur samverkan med civilsamhället ska genomföras?

Har ni i kommunen en person som ansvarar för samverkan med civilsamhället?

Samverkar ni med civilsamhället i ert arbete med våldsbejakande extremism?

Sker samverkan med civilsamhället genom bidrag?

Sker samverkan med civilsamhället genom information och utbildning?

Sker samverkan genom uppsökande verksamhet?

Samverkar ni med religiösa trossamfund?

Kontaktas kommunen av organisationer i civilsamhället som önskar att samverka i arbetet med våldsbejakande extremism?

Tack så mycket för ert bidrag!

Appendix 2

Kodningsschema

Tabell 6: Kodningsschema (för operationaliseringar, se avsnitt 4.3)

Kodning	Handlingsplan	Samverkan m. civilsam.	KSO - höger	Tillväxt - ekonomi	Tillväxt - flytt netto	Kommun- storklek
0	Nej	Nej	Vänster- styre	Förlust	Negativt	Liten
1	Ja	Ja	Högerstyre	Vinst	Positivt	Stor
98	Ingen uppgift	Ingen uppgift				
99	Ej svar	Ej Svar				